DEO OPTIMO MAX.
UNI ET TRINO,
VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ,
Orthodoxorum Medicorum Patrono.



QUÆSTIO MEDICO-CHIRURGICA*,
QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS manè discutienda, in Scholis Medicorum, die Martis vigesimâ mensis Februarii, anno Domini M. DCC. LXXVI.

M. JOSEPHO DE JUSSIEU, Regiæ Scientiarum Academiæ Socio; Doctore Medico, Præside.

An quamdiù serpit Gangræna, etiam à causis externis, amputatio non tentanda?

I.



VITÆ summa brevis quot patet insultibus! Quot mala undique præludunt funeri! Inter ea, non sævius ullum quàm Gangræna, quæ post exquisitos cruciatus, partem ex rubro in pallidum, & è pallido in lividum colorem conversam, flaccessentem, sensu prorsùs destitutam, jamque fœtentem abscindere cogit. Triste quidèm remedium: Sed quid non patitur amor vitæ? Unica spes miseris, fontem pro salute totius corporis partem devovere. Saltèm, si prosperè succederet semper tam miserandum auxilium. Sæpiùs enim prematurè instituta Amputatio, Chirurgis malè cessit plurimis. Hìnc artem, potiùs quàm suam imprudentiam incusantes, tot infaustarum operationum causis non ritè perpensis, scalpellum serramque projicere voluerunt *: Dùm interdùm quidam sub felicioribus auspiciis easdem operationes quandòque mirabili successu exercentes, renuentes animos de novo excitârunt. Nec mirum: Illi laudabili quidem, sed parùm consulto sanandi desiderio delusi, cohibere serpentem Gangrænam incassùm sperabant. Non profectò feliciores qui partem corpori necessariam, à morboque sæpiùs non lacessendam, solo viciniæ titulo plusquàm prudenti severitate secuerunt. Soli felices, etsi non prævisâ tàm prosperâ fortunâ, qui, limitibus malo à naturâ jam circumscriptis, operationem instituere. Adeò verum est in omnibus prosperè succedere Medicinam, quoties monstrantis viam Naturæ vestigiis insistit, aut fida comes illius motus observat & oblatas indicationes adimplet. Gangræna, quam mortem partis non malè dixeris, sub duplici respectu considerari debet: Vel ut incipiens, & eam cum Galeno definire juvat, (præsertìm quæ à causis externis oritur,) mortificationem non quidem factam, sed quæ fit, ob magnitudinem inflammationis; vel cum eò jàm processit ut pars corruptione extincta & emortua sit, vitâ superstite in reliquis, tunc sphacelus audit. Sua in unoquoque gradu medela: Extremum remedium Amputatio. Sed ad secandum raro & inviti, deveniamus; nec unquàm, si alia superfit adhuc Medicina.

* Sharp. Recherches critiques sur la Chirurgie. chap. 17.

I I.

HORRENDA & carnificina foret illa Medicina, quæ ex causis & effectibus morbi exitum non dijudicans, auxilium, pròut promptius licèt anceps, in ferro & sanguinis profluvio haberet: dum è contrà ex eodem retardato detur spes certior salutis. Medici non solùm est considerare, quid ferat Natura, ut onus sublevare tentet; sed etiàm quid ferre recuset, ne eam in operationibus suis perturbet, aut intempestivè deserat. Quamvis sola quandoque suî ipsa medicatrix, sæpiùs tamen

* Auctore M. Nicolao JEANROY, anno 1762.

vi morbi opprimeretur, nisi auxiliatricem manum afferret Medicus. Hoc probant plures observationes, in quibus linea suppuratoria spontè in ambitu partis sphacelo corruptæ enata, mortuum à vivo separavit; tardè quidèm: Citiùs enim & certiùs arte promoveri potuisset. Sæpiùs autem malè successisse amputationem probant recentiorum & veterum Historiæ, contraria eorumdem circà locum sectionis opinio, necnon quotidiana experientia. Hippocrates, Galenus & omnes veteres ad Hildani usque tempora, in parte mortuâ urendum vel secandum esse contendebant. Celsus, & post eum omnes Recentiores, proximè ad partem mortuam instituendam esse amputationem proclamant: Et inter eos Scultetus primus gloriatur, se manum sphacelo tentatam in radii & cubiti capitibus sanis, cum prospero eventu, amputare ausum fuisse. Scientiarum & artium incrementis semper obstiterunt præjudicatæ opiniones. In omnibus morbis faustorum & infaustorum diversa ratio expetenda est à causis & earum effectibus: Ex iis solis recta potest institui medendi methodus. Gangræna est humida vel sicca; utriusque speciei causæ innumeræ dividuntur in internas & externas. Hæ, circà quas potissimùm versatur nostra propositio, corporum externorum injuriam agnoscunt. Inter eas præcipuæ sunt, percussiones, collisiones, vulnera graviora nervorum, tendinum, vasorum, membranarum, læsiones, ossium fracturæ, fissuræ, luxationes, compressiones, frigus ingens, &c. Internæ verò pravæ humorum diathesi eorumdem acrimoniæ, circuitui sanguinis abolito, utì in provectâ Senectute, &c. adscribuntur. Levissima circà has causas consideratio superabundè probabit, non scapello, ferrâ, vel igne, inflammationem longè ulteriùs sæpè progressam sedari posse, vel & ipsa Gangrænæ seminia penitùs destrui: nec operatione etiàm ritè administratâ tolli posse causam internam morbi, dilucidè & citrà omnem objectionem probaverunt celeberrimi hujusce Scholæ Magistri.* Quid tandèm? Unum sibi proponit Medicina, partem scilicet mortuam à vivâ resecare, ut reliquis liceat securum vivere membris. Quem finem si non attingat, operatio erit infausta, ad minimum inutilis, sed sæpè exitiali & semper atrocissimo dolore lugenda. Extrà temeritatis aleam ponet operantem linea suppuratoria in ambitu partis sphacelo correptæ exorta; haud secus ac cœlestis arcus procellâ jactatæ navi affulgens periculi finem portendit, & sinit vela dari melioribus auspiciis.

* MM. Joannes Besse, Bernard. de Jussieu, &c.

I I I.

SANGUIS intrà sua vasa contentus, coactus, diutiùs asservatus, fermentatione quâdam ad dissolutionem corruptivam vergit. Eumdem extrà vasa effusum, stagnantem, rupto circulationis filo, nullo alioquin anteà existente humorum vitio, unà cum vasis omnis generis in putridum liquamen abire nôrunt omnes. Cunctæ igitur partes in quibus coactus, stagnans marcescet, eodem malo infici poterunt, & eò certiùs quò partes illæ majori sensibilitate donatæ & ad inflammationem magis pronæ, difficiliùs, vel resolutione, vel suppuratione liberantur; ipsa tandem Gangrænæ seminia sæpè ulteriùs progressa, eo judicatu difficiliora quo partes illæ altiores infigunt radices, & solertem effugiunt medentis operam. His omnibus attento animo perpensis, unius aut alterius causæ dilucidatione evidenter patebit propositionis nostræ veritas, remque demonstrabit brevis graviorum collisionum historia. (Leves enim rarissimè tanto remedio indigent.) His sæpiùs læduntur omnes partes membrum constituentes, ne ossibus quidèm exceptis. His contusis, sed non fractis, vasa quæ inter lamellas ossis fabricam constituentes decurrunt, vel comprimuntur, vel penitùs destruuntur: tunc hæ lamellæ influxu vitali deorbatæ necessariò separari debebunt. Disruptis tenerrimis vasis succum medullarem vehentibus, oleum istud rancidum fit, & acrimoniam acquirendo os totum cariosum reddit. Felix sanè, qui reliquis partibus aut sanis, aut ad sanitatem restitutis, tàm gravibus affectibus sæpiùsque immedicabilibus certam amputatione medelam afferet. Sed & non minùs portentosa post se trahere alias partes collisas phœnomena, edocebit eorum natura, positio, & observatio. Periosteum, membranas, nervorum, tendinum vasorumque vaginas exquisitissimo sensu donari probat eorum textura. Fibris enim innumeris vario ordine positis, & arctissimè unitis constantur, quarum nulla fieri potest divulsio aut dilaceratio sine

atrociſſimo dolore : Vaſis prætereà omnis generis irrorantur , in quibus eò dificilior eſt reſolutio, vel ſuppuratio , quò tenuiora ſunt & magis conſtricta. His duabus de cauſis adaugetur obſtructio, propagatur inflammatio. Partes illæ præterea, vel oſſa immediatè involvunt, vel juxtà ea repunt ; vel tandèm pleroſque ſi non omnes partis muſculos, & unamquamque fibram involvendo , à trunci infimâ parte ad pedem uſquè perrepere & cum aliis communicare , demonſtrat Anatome, uti v. g. in faſciâ latâ. Non mirum igitur ſi hiſce contuſis, aut vulneratis, partes à loco læſo maximè diſſitas ſuffocatas fuiſſe obſervatum fuerit. Nec his effectibus repugnat aliarum cauſarum, phœnomenorumvè explicatio. Ex his celebrandæ iterùm amputationis diram neceſſitatem argue. Quis igitur his ritè penſitatis, puſtulam ichore flavo, vel ſubrubello plenam, ſolum panniculum adipoſum occupantem , ſectionis locum aſſignare auſit ? Nec vanæ conſiderationis ſunt, Gangrænæ ſeminia quæ non penitùs ablata fuerunt, aut magnæ ſuppurationes , triſtes relliquiæ inflammationis non ſedatæ, quæ partis cæſæ carnes depaſcendo oſſis extremitatem denudant. Factâ in ambitu partis ſphacelo correptæ ſuppuratione, tot adverſorum caſuum metus evaneſcit. Prudenter igitur naturæ edocenti obtemperemus, divitiiſque artis cautè opitulemur, ne curatio vulneris gravior ipſo vulnere fiat.

I V.

CELERITAS quâ ſerpens Gangræna vicinas partes labe ſuâ inficit, naturalis horror à deſtructâ parte proveniens, non mirum ſi olim ægrum & medentem, pari formidine perculſos conſilii inopes fecerint. Hinc temerè & inconſultè inſtituta operatio : Hinc tamdiù neglectæ notiones quæ ex repetitis obſervationibus & naturæ conſideratione ultrò decurrebant. Multa tamen apud Autores proſtant exempla partium redditarum quas Gangræna jàm occupaverat. Boerrhaavius talem caſum narrabat auditoribus ſuis *. Chirurgus non infimæ notæ ad vitam revocavit brachium ab ictu baculi penè emortuum **. In operationibus Bubonoceles quid vulgatius quàm inteſtinum lividum aſpectuque fœdum , tamèn in proprias ſedes repoſitum , revaleſcere ? Non minùs conſtat ex plurimis obſervationibus , ſolius vi naturæ partes ſphacelo ſideratas à vivis ſeparatas fuiſſe. Sic artus ab urenti frigore Gangrænâ corruptos ſpontè ſeparari vident hyperboreæ Gentes. Sic homini bonæ temperiei in parte mediâ internâ & inferiori brachii dextri vulnerato , brevì poſteà cubitus ſideratus apparuit, totaque pars interna brachii uſquè ad diſtantiam quatuor digitorum tranſverſorum ab axillâ nudata , cum aliis partibus corruptis ſeceſſit *. Talia benè multa legere eſt apud innumeros auctores **. Quis poſt tot obſervationes deſperet, ſi arti vis naturæ uniatur , exoptandum finem attingi poſſe ? Feret omne punctum , qui in his potiſſimùm duobus ſedulò immorabitur : Vel partem emorientem ad vitam revocare tentabit ; vel ſi planè ſit curationis exſpes , conclamatam à ſincerâ reſcindit. In primo caſu duo indicantur : 1°. Operæ pretium eſt inflammationi obſtare, procùl amovendo quæcumque illam fovere poſſunt , v. g. corporum externorum , ſi quæ ſint , extractione , ſedando ſanguinis impetum , nimìs æſtuantem compeſcendo , debitam liquidis fluiditatem conciliando , exlegem ſolidorum tenſionem minuendo , Partes tandèm conſtrictione ſuffocatas relaxando. 2°. Partes languidas refocillare & ferè extinctam in parte vim vitæ revocare opus eſt , humorumque ſtagnantium corruptio præcavenda. Hæc omnia præſtant , pro re natâ plùs aut minùs iteratæ ſanguinis miſſiones, diluentia interna , medicamenta antiphlogiſtica , non neglectis circùm fomentis modò emollientibus; modò ſpirituoſis & reſolventibus , modò tandèm partes quaſi conſtrictione ſtrangulatæ ſcalpello ſolventur. In altero caſu , ſi morbus ultimum gradum attigerit , Medicina ſpem vetat abjicere omnem. Tunc in eo totus cardo verſatur , ut pars emortua à vivâ ſeparetur. Mutuam autem cohæſionem diſrumpere nil efficaciùs valebit quàm inducta conterminis partibus ſuppuratio. Cùm enim ſuppuratio ſit inflammationis terminus præ gangrænâ exoptandus , eò ducere oportet viciniam partis ſideratæ. Si vigeat igitur inflammatio , prædictis auxiliis minuenda , aut ſi langueat , excitanda ; tuncque juvant tonica , cardiaca , & mire præſtat internus Kinækinæ uſus.

* Vanſwiet. Comment. in Aph. 338. p. 555.

** La Motte, Tom. III. p. 405.

* Duvernaï, in Actis Academ. Scient. ann. 1702.

** Vid. Belloſte, Chirurg. d'Hôp. cap. 15. pag. 182. La Motte, Tom. III. p. 365.

V.

AMPUTATIONEM determinavit ab omni ævo inducta opinio ſuccorum gangrænâ infectorum præſentiâ, pari labe vicinas partes immediatè infici. Sed vanum terrorem arguit deductum ex ipſius rei naturâ ratiocinium. Vitiatos & quantùmlibet putres ſuccos vicinis partibus gangrænam adducere quis putet, niſi in ſanas carnes irrepant, ſinceriſque humoribus immiſceantur? At verò quî fiet? Si putridi ſucci datâ portâ foràs liberè diffluant, ut accidit naturæ beneficio, aut ſcarificationum ope, quarum tunc mirabilis effectus modo ad vivum uſque non producantur. Item ſi vigeant carnes vicinæ, & quaſi injectis catenis, vis eorum tonica omnem malo aditum præcludat. Tunc gangrenæ levis erit actio in partes vicinas, tunc graves eò recident minæ ut ſuppuratione excipienda enaſcatur inflammatio. Hujus beneficio magis adhuc excitata partium vis tonica quâ pus extrorsùm pellitur, eo ipſo cum gangrænodeis omne vetabit commercium. Non jam putribus ſuccis labem intrò ferre licebit in partes quarum nullus dabitur contactus, ſicque æger tutus erit ab ulteriùs progredientis gangrenæ periculo. Nec dicant ex partis ſphacelo correptæ infeſto odore grave periculum aut ipſam mortem ægro imminere, dùm expectat tardè feſtinantem ſuppurationis operam. Cùm enim partes ſideratæ ſint vitæ prorsùs inutiles, imò noxiæ, nihil vetat partis conclamatæ portionem maximam ferro abſcindere: ſuperſtitem contegant lintea ſpiritu vini madida, ſicque evaneſcit periculum. Aſt objicient moram temporis elapſi, antequàm optata matureſcat ſuppuratio: ſed fruſtrà; ſi certiorem detur ex ipsâ morâ ſpem ſalutis concipere. Et reverâ quidèm, quæ priùs inculpata erat humorum craſis per morbi decurſum debuit vitiari, aut ſaltèm à recto paulùm deflectere & immutari ab atrocitate dolorum, ſomni & quietis defectu, febris excandeſcentiâ, diverſis tandèm morbi ſymptomatis & effectibus. Fruſtrà enim bonum ſperaveris operationis eventum, antequàm diætâ convenienti & analepticâ ſuæ reddantur humoribus dotes balſamicæ. Hæc omnia requiſita cùm præſtitit Medicus ſat citò operationem præcipit, Chirurgus tutiùs operatur, æger tandem confidentiùs neceſſariæ operationi ſeſe committit, & funeratæ ſuî ipſius parti ſuperſtes redditur.

Ergò quamdiù ſerpit Gangræna, etiàm à cauſis externis, amputatio non tentanda.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Coſma-Auguſtinus LÉZURIER.

M. Achilles Guillelmus LE BEGUE DE PRESLE, *Eques & Cenſor Regius.*

M. Edmundus-Thomas MOREAU.

M. Nicolaus JEANROY, *Bibliothecæ Facultatis Præfectus, Regii Medicorum Collegii Nanceianorum Socius honorarius.*

M. Cæſar COSTE, *Cenſor Regius.*

M. Ludov.-Petrus-Felix-Renatus LE THIEULLIER, *utriuſque Pharmaciæ Profeſſor deſignatus, Facultatis ex-Decanus & Acad. Cenſor, Regis Conſiliarius & in Majori Conſilio, necnon in magnâ Regiæ Domûs & Franciæ Præfecturâ Medicus ordinarius.*

M. Auguſtinus ROUX, *Regiæ Societ. Rei Agrariæ, necnon Regiæ Scientiar. Academ. Burdigalenſis Socius, in Scholis Medic. Chemiæ Profeſſor.*

M. Petrus-Joannes-Claudius MAUDUYT DE LA VARENNE.

M. Petrus-Ludovicus-Maria MALOET, *Galliarum Principum Medicus Primarius.*

Proponebat Pariſiis DEODATUS JEANROY, Tullenſis, Doctor Medicus Nanceianus, necnon Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Pariſienſis Baccalaureus, A. R. S. H. 1776, à ſextâ ad meridiem.

Typis QUILLAU, Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Typographi.